

Asuman Baytop, Türkiye’de Botanik Tarihi Araştırmaları, yay. haz. Feza Günergün, İstanbul 2003, Çetin Matbaacılık, İstanbul 2003, XII+510 s. ISBN 975-288-447-4.

Bu eser, İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Farmasötik Botanik Anabilim Dalı emekli öğretim üyesi Prof. Dr. Asuman Baytop’un, Türkiye’de botanik eğitimi tarihi ve Türkiye florasının tarihçesi konularında yıllar süren araştırmalarının bir ürünüdür. Kitapta kırkbir makale yer almaktadır. Bunlar konularına göre sekiz bölüm halinde sunulmuştur. “Seyahatnameler” başlıklı ilk bölümde 16. yüzyıldan itibaren Doğu Akdeniz yöresine gelerek Anadolu ve civarındaki

ülkeleri gezmiş olan Orta Avrupalı gezginler ve Anadolu florası ile ilgili yayınları ele alınmıştır. Bu bölümde tanıtılan gezginler şunlardır: P. Belon (1517-1564), L. Rauwolff (1535-1596), O.G. de Busbecq (1522-1592), W. Quackelbeen (1527-1561), H. Dernschwam (1494-1568), G. Wheler (1650-1724), J. P. De Tournefort (1656-1708) ve G. A. Olivier (1756-1814). Bu yabancı gezginlerin yanı sıra, Osmanlı seyyahı Evliya Çelebi’nin (17. yüzyıl) seyahatnamesi içinde bahsedilen bitkiler hakkında da iki makale bulunmaktadır.

Eserin ikinci bölümünde Türkiye florasının tanınmasına önemli katkıları olan üç botanistin (P. H. Davis, A. H. Morath ve E. Boissier) çalışmaları ile ilgili yayınlara yer verilmiştir. Edinburgh Üniversitesi botanistlerinden olan P.H. Davis (1918-1992), kendi topladığı örnekler ile Türkiye örneklerini barındıran herbaryumlardan elde ettiği malzemeye dayanarak, Türkiye florası ile ilgilenen her botanistin başvurduğu önemli bir kaynak eser (Flora of Turkey and the East Aegean Islands) hazırlamıştır. A. Huber- Morath (1901-1990), Anadolu’ya gelerek zengin bir bitki koleksiyonu oluşturmuş ve Davis’in eserinde olmayan yeni türleri de bularak adlandırmıştır. E. Boissier (1965-1988) ise Yunanistan, Kırım ve Mısır’dan Türkistan’a kadar uzanan ve Türkiye’yi de içine alan bölgenin bitkilerini içeren beş ciltlik büyük bir eserin (Flora Orientalis) yazarıdır.

Üçüncü bölümde Osmanlı döneminde modern botanik eğitiminin başladığı Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane’nin 1839 yılında İstanbul’da açılışından 1933 Üniversite Reformu’na kadar süren devrede, botanik eğitiminde görev almış botanik öğretim üyelerinin yayın ve çalışmalarını tanıtan makaleler yer

almaktadır. Bu dönemde botanik dersleri veren başlıca öğretim üyeleri şunlardır: Salih Efendi (1816-1895), Mehmed Ali Paşa (1837-1914), Esad Şerefeddin Köprülü (1866-1942) ve Şerafeddin Tevfik Tertemiz (1879-1957).

Kitabın dördüncü bölümünde, Atatürk’ün gerçekleştirdiği 1933 Üniversite Reformu’nun ilk botanik öğretim üyelerinin bilimsel faaliyetleri ile ilgili makalelere yer verilmiştir. Bu dönemde açılan İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi’ne bağlı olarak kurulan biyoloji biriminde, Türkiye’deki botanik eğitimini modernleştirme ve geliştirme görevini yürüten iki Alman biyolog (A. Heilbronn, 1885-1961 ve L. Brauner, 1898-1974) önemlidir. Bu bölümde, bu biyolog profesörler ile onların devresinde yetişmiş bir Türk öğretim üyesinin (Prof. Dr. N. Yakar, 1915-1997) çalışmaları tanıtılmıştır.

Beşinci bölümde 1839-1998 yılları arasında Türkiye’de basılmış farmasötik botanik ders kitapları tanıtılmıştır. Bu kitaplardan ilki C.A. Bernard tarafından yazılan ve İstanbul’da basılan 1842 tarihli Fransızca kitaptır. Élémens de Botanique isimli bu kitap, Türk eczacılık öğretiminde kullanılan ilk botanik ders kitabıdır. Ayrıca 1839-1960 yılları arasında İstanbul’da basılmış farmasötik botanik ders kitapları ile 1960’tan bugüne kadar Türkiye’de basılmış diğer farmasötik botanik ders kitapları da tanıtılmıştır. Altıncı bölümde İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Farmasötik Botanik Anabilim Dalı’nda 1964-1998 yılları arasında uygulanan eğitim-öğretim faaliyetleri ile bilimsel çalışmaları özetleyen bir tarihçe bulunmaktadır.

Eserin yedinci bölümünde İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu ile ilgili yayınlar bir araya toplanmıştır. Bu bölümün sonunda, İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Turhan Baytop’un Türkiye’deki ilk herbaryum ile ilgili makalesi de bulunmaktadır. Sekizinci bölümde ise konu bakımından ilk yedi bölüm içine girmeyen üç makale yer almaktadır. Bunlardan ilki İstanbul florası üzerinde çalışmalar yapmış olan G.V. Aznavur’un (1861-1920) bilimsel çalışmaları, ikincisi F.A. Shepard’ın (1856-1920) Türkiye bitkileri koleksiyonu ve Türkiye florasına katkıları, sonuncusu ise Osmanlı döneminde uçucu yağlar konusunda yapılmış yayınlar hakkındadır.

Kitapta bulunan her makalenin ilk defa yayımlandığı yer, makale sonunda belirtilmiştir. Kitabın sonunda bir de özet vardır. Prof. Dr. Asuman Baytop’un botanik tarihi ile ilgili olarak bugüne kadar yaptığı çalışmaların bir arada toplandığı bu eser, özellikle Türkiye botanik bilimine ilgi duyan araştırmacılar için önemli bir kaynaktır.

**OSMANLI BİLİMİ ARAŞTIRMALARI
DERGİSİNİN YAYIN İLKELERİ VE YAZIM KURALLARI**

Osmanlı Bilimi Araştırmaları (OBA), bilim, teknoloji ve tıp tarihi ile temel ve uygulamalı bilimlerin tarihini ele alan araştırma makaleleri, çeviri ve tanıtım yazıları (bilimsel toplantı ve yayınlar) yayımlamayı hedefleyen hakemli bir dergidir. Derginin öncelikli amacı, Türk bilim tarihi konusundaki araştırmaları yayımlayarak, bu bilim dalının gelişimine katkıda bulunmaktır. OBA'nın yayın dili Türkçe'dir. Dergide, İngilizce, Fransızca ve Almanca makaleler de yayımlanabilir. 1995 yılında yayına başlayan dergi, 2001 tarihinden itibaren yılda iki sayı (yaz ve kış) olarak yayımlanmaktadır.

Yayımlanmak üzere OBA'ya gönderilecek çalışmalarda aranan özellikler

1. Çalışmanın metni dört kopya olarak bir adet disket kaydıyla (PC Word) birlikte editöre gönderilmelidir.
2. A4 kağıda tek yönlü ve tek satır aralıklı basılmış olan metin, boyutları 12.5 x 17,5 cm olacak şekilde düzenlenmiş olmalı; yazı karakteri olarak Times New Roman Türk kullanılmalıdır. Metin 11 punto, dipnotlar 8 punto, makale başlığının tamamı büyük harflerle 12 punto ve koyu yazılmalıdır. Metin içindeki bölüm başlıkları sadece baş harfleri büyük 11 punto ve koyu; bölüm alt başlıkları ise, 11 punto italik ve beyaz olacak şekilde düzenlenmelidir.
3. Çizelgeler ve çizimler ana metnin içindeki yerlerinde, ekler metin sonunda olmalıdır. Dipnotlar sayfa altında verilmelidir. Kitap ve dergi adları beyaz italik, makale başlıkları tırnak içinde yazılmalı, kitapları yayımlayan kurumların adları açık olarak (İstanbul Üniversitesi Yayınları, Türk Tarih Kurumu Yayınları, vb.) belirtilmelidir.
4. Yukarıda belirtilen özelliklere uygun olarak hazırlanmış olan çalışmanın, ekler, resim, şekil ve tablolarıyla birlikte 40 sayfayı geçmemesi tercih edilir.
5. Yazının ilk sayfasında, çalışmanın başlığı, yazar / yazarların adı ve adresleri bulunmalıdır.
6. Metin sonunda en az 100 kelimelik bir özet verilmelidir. Türkçe makalelerin özetleri İngilizce, yabancı dilde yayımlanacak makalelerin özetleri Türkçe verilmelidir. Özetlerin altında en az üçer adet İngilizce ve Türkçe anahtar sözcük yer almalıdır.
7. OBA'ya gönderilen çalışmalar, yazar ve hakem kimliği gizli tutularak üç hakeme gönderilir. Çalışma, hakemlerden en az ikisinin raporu olumlu ise yayımlanır.

Çalışmaların gönderileceği adres:

Feza Günergun (editör)

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi

Bilim Tarihi Anabilim Dalı

Beyazıt, 34459 İstanbul

Tel: 0212 455 57 00/15978; Fax: 0212 511 43 71

E-posta: fezagun@attglobal.net